

POSTANOWIENIE

Dnia 20 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie SA: Anna Polak

Jolanta Hawryszko

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2018 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania M. T. i A. T. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o rentę z tytułu wypadku, ustalenie wyższego stopnia uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 3 lutego 1984 r. oraz przyznanie renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy

na skutek zażalenia M. T. na postanowienie Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 marca 2018 r., sygn. akt VI U 609/17,

postanawia:

1. oddalić zażalenie,
2. przyznać od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie na rzecz adwokat M. M. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko

UZASADNIENIE

M. T. i A. T. (1) pismem z dnia 30 września 2016 r. wnieśli odwołanie od decyzji ZUS, a także pozwy:

- z dnia 6 września 2017 r. o ustalenie prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.;

- z dnia 22 marca 2018 r. o ustalenie 50% uszczerbku na zdrowiu wynikającego z wypadku przy pracy z dnia 3 lutego 1984 r. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.,

oraz odwołanie z dnia 22 marca 2018 r. od decyzji ZUS z dnia 17 czerwca 1985 r., znak: (...).

Postanowieniem z dnia 22 marca 2018 r. Sąd Okręgowy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. odrzucił odwołanie (pkt 1), pozew M. T. i A. T. (1) o ustalenie prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy skierowany przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G. z dnia 6 września 2017 r. przekazał do rozpoznania Wydziałowi Cywilnemu Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim (pkt 2), pozew M. T. i A. T. (1) o ustalenie 50% uszczerbku na zdrowiu wynikającego z wypadku przy pracy z dnia 3 lutego 1984 r. skierowany przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G. z dnia 22 marca 2018 r. zawarty w piśmie z dnia 21 września 2017 r. (punkt 4) przekazał do rozpoznania Wydziałowi Cywilnemu Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim (pkt 3), odwołanie M. T. i A.

T. (1) od decyzji z dnia 17 czerwca 1985 r. złożone w dniu 22 marca 2018 r., a zawarte w piśmie z dnia 21 września 2017 r. przekazał organowi rentowemu celem udzielenia odpowiedzi na odwołanie i dołączenia akt rentowych (pkt 4) oraz przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim na rzecz adwokat M. M. kwotę 180 zł powiększoną o stawkę podatku VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu (pkt 5).

Sąd pierwszej instancji wskazując na treść art. 476 § 2 k.p.c. uznał, że odwołanie M. T. i A. T. (1) z dnia 30 września 2017 r. od decyzji ZUS podlegało odrzuceniu. Sąd wyjaśnił, że postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego przez ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma więc ono charakter odwoławczy, a jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Zatem sąd meriti wskazał, że w tych sprawach nie jest możliwe wystąpienie wprost do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych z żądaniem zasądzenia świadczeń emerytalno-rentowych, tak jak następuje to w sprawach cywilnych, w których złożenie pozwu powoduje wszczęcie postępowania sądowego.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazując na treść art. 477¹⁰ § 1 k.p.c. wyjaśnił, że jeżeli odwołanie nie spełnia wymagań formalnych, ich uzupełnienie może nastąpić w toku wstępnego badania sprawy, czynności wyjaśniających (art. 467 § 3 i art. 468 k.p.c.) lub na rozprawie. W przypadku spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wstępne badanie sprawy polega na lekturze odwołania i dołączonych do niego akt organu rentowego w celu ustalenia, czy droga sądowa jest dopuszczalna, czy odwołanie spełnia wszystkie wymagania formalne, czy zostało wniesione w terminie do sądu właściwego według przepisów o właściwości miejscowej i rzeczowej. W wyniku tego badania dokonywana jest ocena, które braki formalne pisma wszczynającego postępowanie sądowe dadzą się usunąć w trakcie czynności wyjaśniających sądu, o których mowa w art. 468 k.p.c. (braki nietamujące postępowania), a które wymagają wezwania do ich uzupełnienia (na podstawie art. 130 § 1 k.p.c.; chodzi tu o braki mające istotne znaczenie dla dalszego toku sprawy, np. brak odpisu odwołania, brak żądania, brak oznaczenia strony pozwanej, brak podpisu na odwołaniu, brak pełnomocnictwa) (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UZ 27/11, Legalis).

Dalej sąd pierwszej instancji zaznaczył, że oznaczenie zaskarżonej decyzji przez osobę odwołującą się powinno w sposób nie budzący wątpliwości identyfikować decyzję, którą skarży. Najczęściej wystarczające będzie określenie organu, który wydał zaskarżoną decyzję, podmiotu wobec którego decyzja została wydana oraz daty jej wydania i numeru indywidualnego decyzji. W przypadku wniesienia odwołania na bezczynność organu rentowego należy w sposób niebudzący wątpliwości określić organ rentowy, do którego złożono wniosek i który winien wydać decyzję, podmiot, w stosunku do którego decyzja powinna zostać wydana oraz datę i przedmiot złożenia wniosku (tak: J. Gudowski, [w:] Kodeks, pod red. T. Erecińskiego, s. 725).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy wskazał, że M. T. i A. T. (2) zostali wezwani do uzupełnienia braków formalnych odwołania poprzez podanie jaką decyzję sprzed 30 września 2017 r. zaskarzają, w terminie 14 dni i w określonym terminie nie ustosunkowali się do wezwania Sądu. Wobec powyższego uznać należało, że złożyli odwołanie od decyzji nieistniejącej. Sąd wyjaśnił, że w myśl art. 199 § 1 pkt. 1 k.p.c. Sąd odrzuci pozew jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna. Brak decyzji podlegającej zaskarżeniu powoduje, do czasu jej wydania, niedopuszczalność drogi sądowej. Mając to na względzie Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 postanowienia.

Następnie mając na uwadze, że rozstrzygnięcia zawarte w punkcie 2 i 3 nie podlegają zaskarżeniu, Sąd Okręgowy nie uzasadnił tych postanowień zgodnie z art. 357 § 1 zd. 1 k.p.c.

Z kolei, uzasadniając rozstrzygnięcie zawarte w pkt 4 Sąd Okręgowy wskazał, że przed sądem ubezpieczony może żądać jedynie zmiany stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. W rzeczywistości, bowiem, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, sąd nie

rozstrzyga o zasadności wniosku, nie działa w zastępstwie organu rentowego i nie ustala prawa do świadczeń. Dlatego też odwołanie wnoszone od decyzji organu ubezpieczeń społecznych nie ma charakteru samodzielnego żądania, a jeżeli takie zostanie zgłoszone, to sąd nie może go rozpoznać, lecz zobowiązany jest postąpić zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r., II UKN 622/98, Legalis). M. T. i A. T. (1) dopiero w dniu 22 marca 2018 r. zgłosili swoje żądanie, które nie było przedmiotem analizy organu rentowego.

W punkcie 5 postanowienia Sąd Okręgowy na podstawie § 15 ust. 2 rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r., przyznał pełnomocnikowi ubezpieczonej z urzędu kwotę 180 zł wraz z należnym podatkiem VAT (§ 4 ust. 3 rozporządzenia) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Z powyższym orzeczeniem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim w pkt. 1 i 4 nie zgodziła się M. T., która działając przez pełnomocnika w złożonym zażaleniu zarzuciła mu naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść postanowienia tj. art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 126 k.p.c. w zw. z art. 468 § 2 k.p.c. w zw. z art. 477¹⁰ § 1 k.p.c. poprzez odrzucenie odwołania, podczas gdy sąd pierwszej instancji powinien nadać dalszy bieg.

Mając na uwadze powyższe, skarżąca domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia we wskazanym zakresie.

W uzasadnieniu skarżąca podała, że w piśmie z dnia 21 września 2017 r. wskazywała, że wnosi odwołanie również od decyzji z dnia 23 maja 1984 r. o uznaniu 7% uszczerbku na zdrowiu, w której ZUS odmówił jej przyznania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. W dniu 3 lutego 1984 r. M. T. doznała wypadku w drodze do pracy i po tej dacie jej stan zdrowia pogorszył się. Wymagała pomocy innych osób, cierpi na liczne schorzenia, które pogarszają jej stan zdrowia. W chwili obecnej jest ona nadal całkowicie niezdolna do świadczenia pracy. Skarżąca odwołała się również do treści art. 45 Konstytucji RP.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zażalenie okazało się niezasadne.

W punkcie 1 zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy orzekł o odrzuceniu odwołania, wskazując, że w wyznaczonym terminie nie zostały uzupełnione jego braki formalne. W zażaleniu ubezpieczona wyjaśniła, że w piśmie z dnia 21 września 2017 r. wskazywała, że wnosi odwołanie również od decyzji z dnia 23 maja 1984 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza akt niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji w przedmiocie odrzucenia odwołania (jako przedwczesnego, bez wyczerpania drogi postępowania administracyjnego) jest prawidłowe. Wskazać bowiem trzeba, że zarządzeniem z dnia 6 grudnia 2017 r. (k. 22) zobowiązano pełnomocnika ubezpieczonej do podania jaka decyzja wydana przed 30 września 2017 r. została przez niego zaskarżona, w terminie 14 dni pod rygorem zwrotu odwołania. Przesyłka sądowa zawierająca to zobowiązanie była podwójnie awizowana (w dniach 12 i 20 grudnia 2017 r.) i wobec powyższego termin do uzupełniania braków formalnych upłynął ubezpieczonej z dniem 27 grudnia 2017 r. Zauważyć przy tym należy, że pismo, na które powołuje się ubezpieczona w zażaleniu, zostało do akt sprawy złożone dopiero na rozprawie w dniu 22 marca 2018 r. Wobec czego Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, iż w wyznaczonym terminie nie zostały uzupełnione braki formalne odwołania. Tym samym rozstrzygnięcie o odrzuceniu odwołania z powołaniem się na wskazane przez sąd pierwszej instancji podstawy prawne tego rozstrzygnięcia należało uznać za prawidłowe.

Odnosząc się do prawidłowości rozstrzygnięcia zawartego w pkt 4 zaskarżonego postanowienia, za sądem pierwszej instancji powtórzyć trzeba, że ze specyfiki spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wynika, iż kognicja sądu w danej sprawie zawsze wyznaczona jest zakresem rozpoznania zaskarżonej decyzji, gdyż sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, lecz o prawidłowości zaskarżonej decyzji. W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd pierwszej instancji kontroluje bowiem jej zgodność z prawem, a sąd drugiej instancji - prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. Rozstrzygnięcie sądu odwoławczego zawsze bezpośrednio musi zatem odnosić się do treści zaskarżonej decyzji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNP

2000/15/601). Treść zaskarżonej decyzji określa zatem sądowi rozpoznającemu odwołanie zakres rozpoznania, tzw. granice rozpoznania. Oznacza to, że sąd nie może w swoim rozstrzygnięciu orzekać o kwestiach, których nie dotyczyła zaskarżona decyzja.

Zatem Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że skoro odwołanie ubezpieczonych od decyzji z dnia 17 czerwca 1985 r. złożone w dniu 22 marca 2018 r., a zawarte w piśmie datowanym na dzień 21 września 2017 r., złożone zostało do akt niniejszej sprawy po raz pierwszy w toku postępowania sądowego, należało odwołanie to przekazać organowi rentowemu celem udzielenia odpowiedzi na odwołanie i dołączenia do akt rentowych (art. 477⁹ § 1 k.p.c.). W tych okolicznościach rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego należało uznać za prawidłowe.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, uznając zaskarżone rozstrzygnięcie za prawidłowe, a wywiedzione zażalenie za niezasadne, na podstawie art. 385 k.p.c.

w związku z art. 397 § 2 k.p.c., oddalił je w całości (punkt 1).

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 16 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu -Dz. U. z 2016 r., poz. 1714 (punkt 2).

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko